

Imate vsak dan razen sobot, nedelj in praznikov.
Issued daily except Saturdays, Sundays and Holidays.

LET—YEAR XXVI. Chicago, Ill., petek, 10. novembra (Nov. 10), 1933. Subscription Yearly \$6.00 STEV.—NUMBER 221

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 14, 1918.

Komentarji

Revolucija proti hinavstvu. — Amerika zdaj za sovjete

Ameriška prohibicija je mrtva! Šestintrideset držav je podpisalo preklic osemnajstega amandmana in s tem je bil ta amandman — prvi v starinski ameriški ustavi — zadnji terek na poti. Oficielni pogreb prohibicije bo prihodnji mesec.

Ameriška prohibicija ni prav na prav nikdar živela; od začetka je bila mrtvo-rojena dete. To se pravi, da ni odpravila opojnih pijač. Oni, ki so prejeli, so pili tudi med prohibicijo in v poleg tega se je pojavilo milijone novih pivcev in pijancev, zlasti med ženskami in otroci. Trgovina s pijačami je pod zemljo in za seboj je pograbila večino lokalnih političnih mašin.

Prohibicija se je utihotapila v ratavo med vojno, ko je bilo ameriško življenje v velikem kaosu. Suhaški hinavci so ustvarjali zakonodajne zbornice s historičnim krikom, da armada mora biti trezna in ljudstvo mora biti trezno, če hoče zmagati v vojni. Tako so bluzili vsi vojaški pisari so kasneje direktno ali indirektno priznali, da so bili vojaki na fronti upijani z žganjem preden so jih poglani v napade. Polnena glasovanja o sprejetju prohibicije ni bilo. Dobro organizirane manjšine suhačev so lahko diktirale zbornice.

Revolucija proti prohibiciji se je začela, ko so ljudje videli, da je vako enoforsiranje zaman, da vlada meče milijone dolarjev za namiselnost in brezposelno izvajanje suhaškega zakona, da proglasi trgovina s pijačami boljši kot je kdaj postavna in da vse ogromne dobičke te trgovine spravljajo butelgarski magnati. Prišla je ekonomska kriza in ljudem je zavrela kri. Tedaj se je začelo.

Priznava, da nisimo pred enim letom verjeli, da bi mogel hudič preiti prohibicijo tako hitro. Nismo računali z obsegom ljudske jeze. Danes imamo potrditve, da je ameriško ljudstvo zmožno na postavni in ustavni način izvršiti revolucijo. Prohibicija je bila ustavno uničena v dobrih devetih mesecih. V enajstih kratki dobi in na isti način ameriško ljudstvo lahko sprejme vsaj svojo ekonomsko sistem, če se zavzame za to. Prepletanja in volje je treba, to je vse!

— Da pozdravljamo smrt "plemenitega eksperimeta" in njegovo nad hinavstvom, pa še ne smemo, da se navdušujemo za vsaj delno uživanje alkoholnih pijač, ki bodo zdaj postavne. Kakor ne. Naloga delavcev je, da si vsak posameznik vzame za nalogo prohibicijo, kolikor mu je potrebno. Kajti alkoholizem je velika nesreča za delavce in edino trezni delavec bodi v boju s socialnimi krivicami. Znanje in prepričanje mora regulirati vsakega posameznika.

Dve tretjini ameriških dnevnikov sta se izrekli za priznanje Sovjetske unije, kakor pozna The Nation, ko so bili dnevniki, 1139 po številu, vprašani kaj mislijo o Rooseveltovih povabilu sovjetov na konferenco. Tristošest dnevnikov je odgovorilo, da so proti priznanju. Ti dnevniki so raztreseni po vsej deželi. Odgovori, kakor so proti priznanju, so tiptini.

Večina je odgovorila, da mora Amerika prej plačati vse dolgove Sovjetski uniji in priznati privatno lastnino; nekaj listov je navedlo, da vzrok brezboštvo sovjetske vlade, ki ne veruje v Boga! The Gallup Independent iz Nove Meščine je odgovoril, da "tam že imajo dovolj opravka z boljše in ne v potrebujejo še Rusije." Eden dnevnik je odgovoril, da je proti priznanju,

RUDARJI PRI FRICKOVIM DRUŽBIŠLI NA DELO

Volitve rudarskih zastopnikov bodo v bližnji bodočnosti pod nadzorstvom vladnega delavskega odbora

Pittsburgh, Pa. — (FP) — Bolj resignirani kakor od zmage navdušeni so se rudarji pri Frick Coal kompaniji in v drugih "captive" rovih vrnili na delo, ko jih je Martin Ryan, voditelj stavke v okraju Fayette, zagotovil, da je najbolje, če to store.

To se je zgodilo po rudarski misiji v Washington, kjer je predsednik Roosevelt zagotovil deputacijo stavkarjev, da bo glavna zahteva rudarjev čim prej izpolnjena. Ta zahteva je, da se volitve rudarskih zastopnikov vrše v bližnji bodočnosti in ne "enkrat v bodoči," kakor je bilo rudarjem sporočeno iz Washingtona ob času sporazuma med predsednikom, operatorji in Lewisom.

Roosevelt je deputacijo osebno zagotovil, da ne bo nobene diskriminacije napram stavkarjem in čaka delo vse, ki so bili uposleni pred stavko. Prav tako, da bodo volitve popolnoma nepristranske in tajne ter da bodo imeli pravico do glasovnice vsi rudarji, ki lahko izvolijo tiste zastopnike, katere postavi na glasovnico unija.

Volitve se vrše mogoče že proti koncu prihodnjega tedna, ker je v zapadno Pennsilvanijo že prišel tajnik delavskega odbora dr. Leiserson, ki vodi priprave za glasovanje. Vsekakor pa bodo v bližnji bodočnosti. Odgodene bodo le, če pride do kakšnih nemirov, kar je eden vzrokov, da rudarji zahtevajo, da se čim prej izvrše.

Drugi pa je bojazen, da bi jih Frickova in druge družbe ne izmanevirale ter uspele s svojo skemo, da prodro s svojo kandidatsko listo. Da imajo nekaj takega v rokavu, so očitno pokazale takoj po washingtonskem sporazumu, ko je posebno Frickova družba potom letakov poudarjala, da se misli držati svoje stare taktike in priznati le zastopnike svoje kompanijske unije. To je bilo tudi odgovorno, da se niso rudarji hoteli vrniti prej na delo, dokler ni Roosevelt zagotovil njih deputacije, da bo vse "okey."

Rudarji so se obrnili tudi na governerja s prošnjo, naj za časa volitve pošlje v prizadete naselbine državno milico, ki bo skrbela za red. To iz razloga, ker ne zaupajo krajevnim policijskim oblastem, posebno ne šerifu Hackneyju, ker imajo preveč trpke izkušnje z njimi in so mnenja, da bi prej skušali provocirati nemire kakor pa vzdrževati red.

Progressivna voditeljica rudarjev kritizira svojo unijo

Springfield, Ill. — Mrs. Agnes Burns Wieck, ki je bila do zadnje sobote predsednica ženske organizacije v Progressivni rudarski uniji v Illinoisu, je 7. 1. m. ostro kritizirala voditelje progressivne rudarske unije. Rekla je, da so "premekhi" v svojem boju z Lewisovo unijo United Mine Workers. Dalje je rekla, da je v progressivni uniji "preveč advokatov, ki kontrolirajo rudarje". Mrs. Wieck je bila v soboto na konvenciji ženske organizacije poražena za predsednico po ljuti borbi. Njeno mesto je prevzela Mary Bolini iz Bendona, Ill.

ker veruje v svetost družine! Drugi je pripomnil sarkastično: "Ena sovjetska vlada (v Washingtonu) nam zastoduje." Niti eden list pa ni odgovoril, da je proti sovjetom zaradi tega, ker so nacionalizirali žene! To je dokaz, da je to strašilo že davno mrtvo.

Konec prohibicije 5. decembra

Tega dne bo 36. ratifikacijska konvencija v državi Utah. Kentucky je 37. država, ki je odobrila preklic

Louisville, Ky. — Država Kentucky je zadnji terek odglasovala štiri proti trem za odpravo 18. amandmana. To je torej sedemintrideseta država, ki je odobrila preklic prohibicije — ena več kakor je treba.

Washington, D. C. — Zdaj je zagotovljeno, da bo 5. decembra konec osemnajstega amandmana. Tega dne bo država Utah imela ratifikacijsko konvencijo in to bo šestintrideseta konvencija, kar zastoduje za uveljavljenje 21. amandmana, ki odpravi osemnajstega. Če bi Kentucky ne glasovala za preklic, bi bila Maine šestintrideseta, ki bo imela konvencijo 6. decembra.

Dne 7. novembra je glasovalo šest držav, štiri za preklic in dve proti. S tem je številno držav za preklic naraslo na 37, torej ena več ko je treba za ratifikacijo. North Carolina in South Carolina sta doslej edini državi, ki sta ostali suhi in lahko bosta oddržali prohibicijo v svojih mejah. Novi amandment, ki je sprejet, določa, da države same rešujejo in regulirajo vračanje opojnih pijač, federalna vlada pa le pazi, da se pijača ne uvaža v one države, ki hočejo imeti prohibicijo.

Rudarska stavka pred Labor Boardom

Stavka na zgornjem antracitem polju skoraj popolna. Upanje je, da bo spor poravnal delavski odbor

Wilkes-Barre, Pa. — (FP) — Prvi dan splošne stavke na gornjem delu trdega premoga je bila ustavišnja skoraj vsa produkcija. Le štiri ali pet rovev ni prenehalo z obratom, vsi drugi pa so paralizirani.

Stavko vodi nova unija antracitnih rudarjev, ki pravi, da ima 56,000 članov. Lansko leto je v tem stavkovnem okrožju delalo 67,142 rudarjev, kakor je poročal državni rudniški biro.

Stavka je bila odgodena za šest dni z namenom, da rudarji dajo vladi priliko za izravnanje spora. Ker pa iz Washingtona ni bilo nobenega glasu, so rudarji zadnji ponedeljek izvedli akcpe konvencije za splošno stavko v prvem distriktu UMW.

V tem rudarskem distriktu je imel svojega zastopnika vladni delavski odbor v osebi Johna D. Mooreja, ki je skušal zblizati obe frakciji. Pričakuje se, da bo on priporočal odboru, naj rudarji opuste novo unijo ter se zopet pridružijo UMW, odbor pa naj odredi volitve novih uradnikov pod vladnim nadzorstvom, kar je kompromisna sugestija nekaterih krajevnih unij UMW. Distriktni voditelji stare unije so popolnoma diskreditirani. Rudarje so pozvali, naj ostanejo na delu, njih poziv pa je bil splošno ignoriran.

Rudarji so pripravili končati stavko pod sledečimi pogoji, ki so bili izročeni vladnemu delavskemu odboru:

Uposlitev vseh delavcev brez diskriminacije, vzpostavitev medzidne lestvice kakor jo določa pogodba, katero operatorji kršijo vsakrize, odprava strahovanja in šikaniranja delavcev, garancija, da bodo pritožbe rudarjev hitro rešene ter pravico rudarjev, da so lahko člani stare ali pa nove unije, katero si sami izberejo.

V stavkovnem okrožju je governer državno policijo skoraj podvožil. Deputiziranih je bilo tudi stotine biznismenov, ki so proti novi uniji in proti stavki.

DRUGI KONTINENTALNI KONGRES V OSNUTKU

Vrtil se bo proti spomladi na srednjem zapadu. Vprašanje "tretje" stranke zavisi od pridruženih organizacij

Chicago. — Narodna eksekutiva Kontinentalnega kongresa, ki je te dni zborovala v Chicagu, je sklenila, da se vrši drugi kongres zgodaj v prihodnjem letu, najbrž proti spomladi. Kdaj in kje se bo vrtil, bo določil akcijski odbor petih članov sporazumno z eksekutivo.

Pričakuje se, da se bo drugega kongresa udeležilo do deset tisoč delegatov kljub strožjim določbam kakor za prvi kongres zadnje spomladi v Washingtonu, kjer je bilo prisotnih 4500 delegatov. Prihodnji kongres se bo vrtil v večjem mestu na srednjem zapadu. Upoštevana bodo mesta Chicago, St. Louis, Kansas City, Des Moines, St. Paul, Milwaukee in Indianapolis.

Eksekutiva je ponovno naglasi, da bo delavstvo nastopilo proti vladi, če bo skušala prepovedati stavke; ožigonska je tudi grožnja, da bo vlada odtegnila podporo tistim delavcem, ki so na neavtoriziranih stavkah. Izrekla je solidarnost kongresa s farmarji, ki so na stavki.

Stališče pridruženih unij in drugih gospodarskih organizacij o vprašanju neodvisne masne politične akcije ali "tretje" stranke bo skušala ugotoviti posebna komisija, ki bo zbirla podatke in poročala o tem bodoči seji eksekutive.

Mnenje mnogih je, da je glavna naloga tega gibanja, da ustanovi masno delavsko stranko, kar pa je odvisno od delavskih organizacij samih. Vsekakor pa bo to vprašanje igralo važno vlogo na prihodnjem kongresu.

Eksekutiva je tudi sklenila pričeti s kampanjo za denarno podporo za financiranje prihodnjega kongresa in izboljšanje glavnega stana. To delo je bilo poverjeno finančnemu odseku pod načelstvom Leroya Bowmana iz New Yorka. Nastavljena bosta tudi dva podtajnika, eden za vzhod in drugi za zapad, kjer bosta imela v področju priprave za drugi kontinentalni kongres delavcev in farmarjev.

Državne sekcije tega gibanja obstoje v 25 državah. Konvencije teh sekcij se v bližnji bodočnosti vrše v Arizoni, Washingtonu, Oregonu in pokrajinska konvencija pa na jugu. Minnesota se pripravlja na drugo konvencijo.

Hitler pričel loviti radioposlušalce!

Paris. — Nemški fašisti so podvzeli akcijo tudi proti "eteričnemu sovražniku" — proti lastnikom radiosprejemnikov, ki poslušajo nemške govore iz Moskve. Policija v Frankfurtu ob Reni je naznanila, da bo poslala v konfinacijsko taborišče sleherni osebo ali pa skupino, ki jo zaloti pri poslušanju moskovskih programov.

Predavanje o hitlerizmu v školskem forumu

Chicago. — Prihodnjo nedeljo popoldne, 12. novembra, bo predaval v Chicagu Forum, 32 W. Randolph st., dr. Paul L. Wenger z Dunaja o predmetu "Zakaj Avstrija nasprotuje Hitlerju." Začetek predavanja ob 3:15.

Afghanistanski kralj umorjen

Karachi, Indija, 9. nov. — Nadir Sah Gazi, kralj sosednjega Afghanistana, je bil večeraj umorjen v glavnem mestu Kabulu. Nasledil ga je njegov sin Mohamed Zahir.

Roosevelt objavil nov načrt za uposlitev brezposelnih

Roosevelt in Litvinov dala temelj novi pogodbi

Priznanje sovjetov je gotova stvar, vse drugo bo rešeno kasneje. Litvinov zadovoljen

Washington, D. C., 9. nov. — Maksim Litvinov in državni tajnik Hull sta večeraj konferirala o glavnih točkah, ki bodo temelj bodoči pogodbi med Združenimi državami in Sovjetsko unijo. Opolodne pri kosilu v Beli hiši se je razgovarjal s Rooseveltom eno uro in ko je zapušal predsednikovo rezidenco, se je zadovoljno smehljaj, kar znači, da gre vse gladko. Sinoči je bilo izdano kratko uradno poročilo, ki se glasi, da konferenca napreduje v zadovoljstvo vseh prizadetih.

Iz vsega je razvidno, da sta se Litvinov in Roosevelt domenila le glede glavnih principov bodoče pogodbe. Formalnost priznanja sovjetov bo naznanjena še danes ali najkasneje jutri. Vse ostalo, podrobnosti vseh spornih vprašanj med obema republikama, bodo reševali kasneje in ta pogajanja bodo mogoče trajala mesece. Najvažnejše vprašanje zdaj je, kdo bo prvi ameriški poslanik v Moskvi.

Litvinov in državni tajnik Hull sta že stara znanca; seznanila sta se na mednarodni ekonomski konferenci v Londonu zadnje poletje.

Litvinov je nocoj gost turškega poslanika v Washingtonu. Prihodnji teden odpotuje domov.

Ofeziva proti šolam v Pittsburghu

Kapitalisti so pričeli s silčno kampanjo kakor v Chicagu

Pittsburgh. — (FP) — Tukajšnjemu učiteljsstvu obetajo z novo redukcijo plač za 10 odstotkov, ukinitve otroških vrtcev, strokovnih šol in učiteljska ter odpravo vseh "frills" po vzgledu Chicaga.

Kampanjo proti šolam so pričeli veliki davkoplačevalci, kapitalisti, ki se upirajo plačevanju davkov. Potom svoje Pittsburgh Taxpayers lige zahtevajo znižanje šolskih davkov od 20 do 25 odstotkov, novo redukcijo plač in ukinitve raznih tečajev, katere smatrajo nepotrebne. Nadalje so tudi proti gradnji novih šol, ki so v načrtu.

Proti tej kampanji so nastopile strokovne unije, razne druge delavske in civilistične organizacije ter parent-teachers asociacije, ki so proti okrnitvi in poslabšanju šolskega sistema.

Školska razstava se obnovi prihodnje leto

Ponovno bo odprta 1. junija 1934. Čez 50,000 oseb se je poslužilo prostega piva

Chicago. — Rufus C. Dawes, predsednik korporacije, katere je organizirala razstavo Štoletja napredka, je naznanil v sredo, da bo razstava ponovno odprta 1. junija prihodnjega leta. Obenem je naznanil, da v prihodnjem letu bo več ekshibitov, boljša razsvetljava in več tignosti v splošnem.

Čez 50,000 oseb je bilo pogostenih s prostim pivom in prigrizkom v sredo, ko je bil "dan osebne svobode." Brezplačnega piva je bilo toliko, da ga je ostalo več sto sodčkov. Mrzlo vreme je bilo krivo, da ni bilo več ljudi. Prihodnjo nedeljo bo razstava zaključena za to leto.

200 nacijskih aretiranih v Gradcu

Gradec, Avstrija, 9. nov. — Policija je večeraj aretirala okrog 200 Hitlerjevih pristašev v Gradcu in okolici. Gonja proti nacijskem se vrši po vsej Avstriji.

Rad bi uposil štiri milijone delavcev, ki so na pomožnih listah; dva milijona takoj in ostala dva milijona v decembru

Washington, D. C., 9. nov. — Federalna vlada je večeraj razširila in liberalizirala svoj zimski program pomožne akcije za brezposelne delavce. Predsednik Roosevelt je naznanil, da je administracija vzela 400 milijonov dolarjev iz fonda za javna dela in to vsoto bo porabila za hitro uposlitev štirih milijonov delavcev, ki so na relifu. Vlada računa, da bo s denarjem, ki ga je namenila za relief, lahko pomagla ustvariti razna dela v občinah, okrajih in državah in na ta način bodo brezposelni prejeli malo mezo namesto reliefa ter izvršili potrebna dela.

Rooseveltovo načrt se glasi, da mora biti še ta mesec uposlenih dva milijona delavcev, ki so na občinskih in državnih reliefnih listah, ostala dva milijona pa morda prihodnji mesec ali čim prej bo mogoče.

Harry L. Hopkins, federalni pomožni administrator, bo vodil to uposlevanje. Vlada bo dala denar državam, države pa občanom, ki imajo nalogo, da izvajajo razne gradbene projekte ter uposle brezposelne delavce, katere zdaj podpirajo iz pomožnih skladov. Delavci morajo biti uposleni po obstoječih mesadah — povprečno 40c na uro — trideset ur v tednu; to jim prinese povprečno \$20 tedenske meze. Vlada računa, da bo ta zaslužek zadostoval za ekvivalenco delavca in njegove družine.

Gradbeni projekti, ki so v načrtu, vključujejo čiščenje parkov in zabavišč, uničevanje mrčesnih plodišč, podiranje zapuščenih slumskih poslopj, popravljanje cest in ulic, vodovodnih naprav in sanitarnih kanalov itd.

Springfield, Ill. — Illinoiska zbornica in izrednem zasedanju je 8. novembra sprejela načrt za financiranje državne pomožne akcije za brezposelne. Načrt, ki zdaj čaka na governerjev podpis, določa 30 milijonov dolarjev v ta namen.

Civilna vojna na Kubi

Število mrtvih je naraslo do 70 in ranjenih do 200 prvi dan

Havana, 9. nov. — Besni napadi rebelev, pristašev revolucionarnih organizacij ABC, so se sinoči obnovili v Havani in v mnogih krajih Kube in San Martinova vlada je proklamirala obsedno stanje po vsem otoku.

Vstahi imajo okrog 10,000 oboroženih mož in njihove napadalne čete so v teku dneva okupirale več mest po deželi in tri stare trdnjave v okolici Havane. Pozno v noč je bojevanje prenehalo, toda danes zjutraj so se napadi obnovili s podvojeno silo. Vladne čete odbijajo napade. Kolikor je doslej znano, je število mrtvih večeraj naraslo od 50 do 70, ranjenih pa do 200; med mrtvimi je tudi 13 civilistov.

Goebels se je tudi pral v požigalskem procesu

Berlin, 9. nov. — Dr. Jos. Goebels, Hitlerjev minister propagande, je večeraj pričel v požigalskem procesu in pobijal očitke v londonski "Rjavi knjigi", v kateri je rečeno, da so nacijski glavarji odgovorni za velik požar parlamenta. Kakor pruski premier Goering pred nekaj dnevi, se je tudi dr. Goebels ardit spopadel s obtožencem, bolgarskim komunistom Dimitrovom, iz katerega se je odprto norčeval, dokler ni predsednik sodišča spet spodil Dimitrova iz dvorane.

PROSVETA

THE ENLIGHTENMENT GLASLO IN LASTNINA SLOVENSKE NARODNE POMOŽNE JEDNOTE

Organ of and published by the Slovene National Benefit Society

Narodnina: za Zdrulene države (izven Chicago) ...

Subscription rates for the United States (except Chicago) and Canada \$6.00 per year.

Cena glaslov po depozitu:—Kopirati se ne vrstajo.

Advertising rates on agreement.—Manuscripts will not be returned.

Naslov za vse, kar ima stik s listom: PROSVETA

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS.

Datum v oklepaju, na primer (Sept. 30, 1932), poleg vsakega imena na naslovu pomeni, da tam je s tem datumom potekla narodnina.

Glasovi iz naselbin

Zanimive beleške iz raznih krajev

O predavanju o Rusiji

Pueblo, Colo. — Dne 1. novembra je v sobi metodistske cerkve govorila soproga ravnateljca tukajšnje višje šole, Edward Readinga, o vtisih iz sovjetske Rusije, od kjer se je pred kratkim vrnila.

„Če bi hotela povedati vse in o vsem podrobno, bi morala govoriti najmanj deset dni, vendar bom skušala na kratko povedati v glavnem vse, kar nas najbolj zanima.“ Videti je bilo, da se je najbolj zanimala za šolstvo in vzgojo. Saj tudi sama poučuje o privatnih šolah.

„Povsod po Evropi ljudje kar stegajo roke za napitnino. Ko pa smo se peljali na ruskem parniku, so delavci odločno odklonili vsako napitnino. Ruski delavci so preponosni na svojo državo, da bi jemali miloščino. Zahvalili pa so se mi za mali kosček mila; tega jim primanjkuje. Ni čudno, da je tako; po vojni in med vojno so namreč skoro vso živino poklali in zdaj bo vzelo še precej časa, da si živinorejstvo zopet opomore.“

„Kakor veste, ruska vlada je tretja internacionala ali komunistična stranka. Kapitalizem je odpravljen, mesto tega je za državno lastništvo. Prej ali slej bo moral kapitalizem zginiti; moral se bo umakniti novemu redu ne samo pri nas, ampak po vsem svetu. Vi veste, da nismo komunistinja, ali jaz govorim kar sem videla in slišala. Osebna svoboda je popolna. Vsak ruski državljen je en del vlade, en del države. Vsi so prosti za vse, kar se tiče vsakega posameznika. Vsak pa pripada fizično in mentalno državi: umsko in ročno delo je last države. Za vse drugo se država ne briga. Ruski delavci pojejo pri delu. Leningrad in Moskva sta polna življenja: vse dela. V okolici Leningrada, po več milij iz mesta, so nova popolnoma moderna delavska stanovanja. Imajo moderne peči in hladilnice na elektriko. Veliko tovarn je zgrajenih povsem iz stekla.“

„Vsa mladina je v oskrbi države. Telovadba mladine je pod nadzorstvom učiteljev. Vsi prostori odmerjeni in namenjeni za mladino so samo za mladino. V Rusiji se mladina ne igra in ne potepa po cestah, kakor po naših mestih Amerike. Vso skrb se posveča šolstvu. Mladino uče patriotizma, pa tudi komunizma. Za posebno nadarjene učence v raznih poklicih skrbi država, da dobe pouk o zadevnih predmetih in šolanju.“

Z nekakim ponosom je pripovedovala to. Gotovo si je mislila: „Če bi sama izbrala enega izmed učencev in rekla: 'Tega naj država izšola za ta ali oni poklic,' bi mi rekli, da v Ameriki mora vsak plačati sam za višje šolanje.“ Torej šolanje za profit.

„Religija je stvar vsakega posameznika; kdor hoče, je lahko vernik. In kakor je rekel Lenin, da je religija strup za ljudi, zato ne moremo pričakovati, da bi jo učili mladini.“ je rekla. „In tudi ni nič čudnega pri tem, če se ljudje otrsajo take vere, kjer je bilo toliko raskoša in bogastva. Obiskala sem več cerkva (vse so zidane iz mozaika), kjer so mi pokazali obleke ruskih popov, ki so bile v vrednosti do deset tisoč dolarjev.“ je naglašala.

„Govorila sem z mužiki (farmarji) in jih vprašala, če so lačni. Odgovorili so mi, da niso lačni, da imajo zadosti. Pet in trideset odstotkov kar pridelajo ostane njim, drugo gre v delavske prodajalne in vladi. Vsak delavec ima izkaznico, da dela in s tem dobi v prodajalni potreščine. Vsake stvari dobi vsak le toliko, kolikor je njegov del. To se razume tako, ako je v prodajalni sladkorja za deset dolarjev, ga ne more eden kupiti vsega, če tudi ima denar in bi ga rad, ampak ga dobe vsi enak odmerek.“ je s poudarkom pripovedovala. Torej, čim več bodo proizvedli vsake stvari, tem več bodo imeli. Ker je distribucija pravična, ne bo nikdar nadprodukcije v sovjetski Rusiji. Kolikor več bo izdelanega in pridelanega, toliko manj ur dela na dan bo treba.

„Prvo kar so storili, ali kar je storila ruska vlada po revoluciji, je bila odprava obresti,“ je rekla. „Sedaj, ali prihodnjih pet let bodo posvetili v izboljšanje življenjskih razmer, kot so: več hišne oprave, več obleke, več škornjev in sploh vsega kar se tiče vsakega posameznega državljan.“

„Zelo, zelo so Rusi postrežljivi, uljudni in odkritosrčni. Radi bi, da bi tudi drugi narodi sprejeli njih principe distribucije in produkcije. Prepričani pa so, da bo moral ne samo en narod, ampak cel svet iti isto pot kot so jo oni zavzeli. Zene v Rusiji niso zapostavljene in odrinjene samo v kuhinje; ne, one so enakopravne z moškimi in vedo, da so one zmožne tudi voditi državo.“

Takšna je sodba o Rusiji sedaj. Ta žena je v resnici poročala, kar je videla in slišala. Gotovo ni sama v taki sodbi izmed tistih, ki obiščejo Rusijo. Ko je končala, je pastor dotične cerkve rekel: „Sedaj na predvečer priznanja Rusije in diplomatskih odnosov, je lepo, da smo slišali poročilo o tej veliki državi in velikem narodu. Moje mnenje je — ne vem kakšno je vaše — da ima ruski narod popolno pravico iti s svojim delom naprej. Zahvalimo se govornici za dvigom obeh rok.“ In roke nas vseh so se dvignile.

Ni nas bilo veliko poslušalcev, ali kar jih je bilo, so res z zanimanjem poslušali. Kakšna razlika sedaj in pred nekaj leti v sodbi o Rusiji. Pred par leti sem v enem svojih pisem zapisal: „Slovska Rusija, bodočnost je tvoja!“ Največja komunistična propaganda je njih uspešno delo. Nikar se ne dajmo varati; kar mora priti pride. Kakor je človek mlad, tako gotovo postane tudi star, ako prej ne umre.

In kakšna anarhija je v tem oziru v kapitalističnih državah! Sam profit in profit!

„Prvo kar so storili, ali kar je storila ruska vlada po revoluciji, je bila odprava obresti,“ je rekla. „Sedaj, ali prihodnjih pet let bodo posvetili v izboljšanje življenjskih razmer, kot so: več hišne oprave, več obleke, več škornjev in sploh vsega kar se tiče vsakega posameznega državljan.“

„Zelo, zelo so Rusi postrežljivi, uljudni in odkritosrčni. Radi bi, da bi tudi drugi narodi sprejeli njih principe distribucije in produkcije. Prepričani pa so, da bo moral ne samo en narod, ampak cel svet iti isto pot kot so jo oni zavzeli. Zene v Rusiji niso zapostavljene in odrinjene samo v kuhinje; ne, one so enakopravne z moškimi in vedo, da so one zmožne tudi voditi državo.“

Takšna je sodba o Rusiji sedaj. Ta žena je v resnici poročala, kar je videla in slišala. Gotovo ni sama v taki sodbi izmed tistih, ki obiščejo Rusijo. Ko je končala, je pastor dotične cerkve rekel: „Sedaj na predvečer priznanja Rusije in diplomatskih odnosov, je lepo, da smo slišali poročilo o tej veliki državi in velikem narodu. Moje mnenje je — ne vem kakšno je vaše — da ima ruski narod popolno pravico iti s svojim delom naprej. Zahvalimo se govornici za dvigom obeh rok.“ In roke nas vseh so se dvignile.

Ni nas bilo veliko poslušalcev, ali kar jih je bilo, so res z zanimanjem poslušali. Kakšna razlika sedaj in pred nekaj leti v sodbi o Rusiji. Pred par leti sem v enem svojih pisem zapisal: „Slovska Rusija, bodočnost je tvoja!“ Največja komunistična propaganda je njih uspešno delo. Nikar se ne dajmo varati; kar mora priti pride. Kakor je človek mlad, tako gotovo postane tudi star, ako prej ne umre.

Joe Hočevar.

Kratko poročilo zastopnika

Pittsburgh, Pa. — Že zadnjič sem poročal, da me je žena navadila na gobe, ki so letos dobro „rodile“. Večkrat sem jih šel nabirati. No, na 1. novembra pa so me pregnali neusmiljeni loveci, ki se jih tudi ne manjka v naši okolici, potem sem se pa podal na pot v pittsbursko okolico — v Coverdale, Library itd.

V imenovanih naselbinah so pričeli z delom, zasluček pa ni nič kaj povoljen. Tudi priganjstva je še vedno dovolj. Obiskal sem tudi naselbino Claridge in okoliške farmarje. Mat. Drašina je ponovil letoletno naročnino; isto je storila rojakinja Praznik in me zraven tudi pogostila. Obiskal sem tudi rojaka Sturma, ki je bil delegat desete konvencije SNPJ. Razume se, da so mi povsod stavili razna vprašanja, na katera je bilo treba odgovorjati. Posebno ženske me rade obsujajo z vprašanji, tako da vse prehitro časa mine.

Ustavil sem se tudi na Yukonu, kjer so bile par let vse majne zaprte. Sedaj so pričeli z delom, mnogo delavcev pa je še vedno brez dela. Zato tudi ne more biti govora o kakšnem večjem uspehu. Radi brezdelja amo tu zgrubili precej naročnikov, obljubil pa so, da se spet

naročijo, kakor hitro bo mogoče.

Risba kaže eksekutiranega zamorca Eucla Leeja v Marylandu. Truplo je bilo narisano po eksekuciji, ko je čakalo pogreba.

Obiskal sem rojake na Irwinu in Herminije št. 1., nato sem se pa podal v Pittsburgh, kjer se mi je posrečilo dobiti par novih naročnikov. Posebno se moram zahvaliti Josipu Grilzju, ki se je nanovo naročil na dnevnik Prosveta in mi pomagal dobiti še enega novega naročnika ter me je peljal na Butler street brezplačno. Iskrena hvala za prijaznost vsem skupaj!

Na 5. nov. sem bil že doma. In spet so bile gobe na krožniku!

Anton Zidanšek.

O koncertu treh zborov

Milwaukee, Wis. — Zakaj ni bilo Milwaukeečanov na proslavi 30. letnice Kluba št. 1 JSZ? Cenjeni publiki moram naznaniti, da smo imeli važen vzrok za to. V enem oziru nam je žal, da se nismo mogli udeležiti te pomembne slavnosti, slavnosti kakršne se ne dogajajo pogosto. Čestitamo klubu in ob enem zvezi na tako dobrem uspehu. Kakor sem že rekel, žal nam je, da smo to izredno priliko zamudili.

Nismo se udeležili kake footbalske igre, ampak vsi Milwaukeeci (kolikor se jih še zaveda življenja) so se zbrali 29. okt. v S. S. Turn dvorani, da zopet vidijo prekrasno slovensko igro „Rokovnjači“. To pot se je zbrala naša naselbina na omenjeni prireditvi, kakor že dolgo ne. Dvorana je bila nabit polna, tako popoldne pri igri, kakor tudi zvečer pri pevskem koncertu milwauških pevskih zborov „Naprejša“, „Planinske rože“ in „Zvona“.

Marsikateri vsevedeži so namreč rekli, da se Milwaukeečanov ne da dobiti v dvorano popoldne, a zadnja igra nam je pokazala ravno obratno. Res je, da ni bilo še mnogo ljudi ob določenem času v dvorani in so se igralci malo obotavljali. Ali glej ga spaka, v približno dvajsetih minutah se je dvorana napolnila kakor na komando. Tako hitro so zavreli skupaj, da so igralci morali skoraj prehitro nastopiti.

Igra je bila uprizorjena, kakor je pač mogoče v danih razmerah. Ocenio iste prepuščam drugim, ki se na slične stvari bolj razumejo. Glavna stvar je namreč to da je bilo občinstvo zadovoljno in po igri jako dobro razpoloženo. Mnogo se jih je izrazilo, naj se igre uprizorjajo popoldne, ker nam potem preostaja še nekaj časa za zabavo, katere smo vsi precej željni tudi v teh slabih časih.

Tudi večerni program se je malo zavlekel, ali glavno je bilo, da je bil vsakdo vesel, kdor se je istega udeležil. Petje je zasledovalo občinstvo z največjim zanimanjem. Saj je pa tudi bilo nekaj, kar se ni še prej izvajalo. Skupina vseh treh zborov je dala duška navzočim. Saj je pa tudi bilo na odru blizu 60 pevcev in pevka skupaj. Največji triumf pa je naredila zadnja točka programa, to je: skupno petje vseh pevcev na odru in celokupnega občinstva s spremljanjem orkestra. Takrat se je videlo, da tudi tisti, ki slovensko pesem radi poslušajo, radi dajo duška svojim čustvom ter prepevajo, če jim je čista prilika. In res — slišali smo pesem, oziroma pasmi iz stoterih gr! In verjemite mi, da lušno je bilo kakor že dolgo ne.

To pot se je opazilo v dvorani ljudi, ki jih že nismo videli dolgo, ali mogoče še nikdar. Slišali smo ljudi, kako so se izražali, da kadar bo kaj sličnega prirejene-

ga, da jih moramo pravočasno obvestiti, in na mestu bodo, in to ob času. Še pozno oziroma zgodaj jutraj so se zabavali mladi in največ stariji rojaki v dvorani, in kar domov jih ni bilo mogoče spraviti.

Cela stvar, posebno pa navdušenje občinstva, nas je tako prežela z novimi upi, da naselbina še vedno upošteva dobre prireditve da se mi zdi potrebno apelirati na te skupne pevske zборе, naj stopajo še naprej po poti, katero so začrtali pri zadnji igri oziroma koncertu. Le skupno je mogoče doseči uspeh, kar je za samezne zборе skoraj nemogoče. Le tako naprej in jamčim vam da vam bo naselbina naklonjena ter na sličnih združenih prireditvah dvorano napolnila. Vsaj dve slični prireditvi nam dajte vsako sezono, in zadovoljno bo vse — staro in mlado.

Nedeljski program pa naj ostane kakor ste ga začeli, to je: igra popoldne in kratak izbran koncert pa zvečer, ker le na ta način se izplača najeti dobro godbo ter nam s tem dati priliko zvečer se zabavati. Stara tradicija čevernih predstav naj se opusti, ker ni več praktična, ampak mučna.

Torej, še enkrat: Na svidenje! In to prihodnjo spomlad, če je poprej nemogoče.

Zadovoljni udeleženeec.

Farmarska stavka

Willard, Wis. — Večkrat citam poročila v tem listu o farmarstvu in njih stavki, pa vsakokrat so neresnična. Kje vruga dobivate taka nam neprijazna poročila? Boljše bi bilo, da še to malo, kar poročate o farmarjih, prežete, ker nam več škoduje ko koristi. Sedaj je tukaj štrajk v polnem zamahu, vi pa poročate, da je preklican. Radi takih poročil pride večkrat do pretepa. V državi Wisconsin je največji farmarski štrajk, vaš list pa nič ne ve o tem.

Na 3. nov. se je zbralo 50 farmarjev iz okolice in v truhah so se peljali od sirarne do sirarne. Pri tem so zasačili neko sirarno štiri milje severno od tu, ki je skebala. Obvestili so šerifa in nastala je bitka. Med stavarji so bile tudi štiri ženske. Štirje stavarji so bili ranjeni, tako tudi šerif in podšerif. Ko je šerif vrzel bombo solzavke, je tudi ta „zastrajkala“ in se potajila.

V zapor so tirali 25 stavarjev. Kot blisk se je o tem raznesla novica in naslednje jutro se je zbralo do dva tisoč stavarjev skupaj, ki so zahtevali svoje tovariše iz zapore. Nekdo je zavpil: „Izpustite jih takoj, ali pa zletite v zrak!“ V tistem momentu so bili že vsi na prostem.

Naj dodam, če bi bili vsi tako složni kot na Willardu, da nam ne bi bilo treba piketirat. Vsa čast Willardčanom, ako pa se bo de kateri pregrejšil, sam ve, da dobi neljubo ime za vedno!

Mat. Bombach.

Še o „Rokovnjačih“ in „mrličih“

West Allis, Wis. — V „Obzoru“ z dne 2. nov. sem čital daljši dopis pod naslovom „Rokovnjači“ ali „mrliči“, ki ga je menda napisal urednik sam, kar znači podpis „—t“ (Staut).

„Na, to imate! Sedaj sem vas pa sfiksali!“ si je mislil urednik, ko je razmrcvaril prireditve treh skupnih pevskih društev, ki je bila uspešna brez „našega“ lokalnega urednika, kateri bi rad bil v ospredju povsod, kjer kaže kak groš, preostanaka. Toda za enkrat ni bil povabljen. In kakor izgleda iz njegovega izbruha v njegovi „kritiki“, to njega strašansko boli.

Moje mnenje glede programa treh zborov sem podal že v Proletarcu. Naj dodam še to, da bi bilo dobro, če bi imeli na odru par izvežbanih moči pri premenjavi kulis, v dvorani pa naj bi stariji bolj pazili na svoje oroke med igro. Drugo se lahko vse preze, če je bilo kaj nedostatkov. Vstopnina je bila niska in program dober. Ni treba poudarjati, da se vsak igralec trudi, da izvrši svojo nalogo dobro. Da je igra „Rokovnjači“ dolga in težka, priznava tudi „kritik“. Dobro in boljše pa bi bilo za dolgo igro „Deseti brat“, ki ima biti uprizorjena na 12. nov., če bi urednik pridržal svoj izbruh za pozneje. Tako pa naj sam sebi

pripiše, če bodo igralci mogli govoriti pičli udeleženci. Moja sodba omenjenega „tika“ je, da želi preprečiti no združitve vseh starejših skih zborov, zato je treba ta v začetku stvar preprečiti ne bo prepozno. Ako post združitve močna, potem ne dobička za „kritikov“ žep. smo se pred leti tu naselili, pričeli kmalu spoznavati poskupnega dela za skupni na dek. Živeli smo v prijateljstvu. Toda prišel je zganar nas razdvojil, se vstulil v in delal razdor. Izžival je ščeval, tako da so se še celori znanci začeli po strani dati.

„Na svidenje v soboto v Jacob R...“

„Iz njegove „kritike“ to, da je pričel rabiti isto to ko ko prej. Uvidel je, da večina ljudi že spoznala je obrnila od njega, ostali pa kmalu storili isto, zato je spet nagajati, da ostanemo dvojeni.“

Proti koncu svojega izjavprahuje pisec: „Kdaj se navadili, da bomo ločili po osebnost od kulture in nosti? Ker sem že pri tem vprašam še to: ali ti trije štirje pogrebni vsakega venskega napredka v Milwaukee, katerega pokopavajo zadnjih 20 ali ne vem koliko res mislijo, da bomo njihove četje še kaj dolgo mirno glili? Ne napenajte preveč ker sicer bo počil in udaril bolj tista dva, ki se ne strahopetno skrivata za drugih in za ženska krila“ ko on.

Sedaj pa pogledjmo, če ni novani „kritik“ popolnoma doben volku v tisti pravljici nam pripoveduje, da je vol je videl na drugi strani ovco, ki je pila vodo in nigel do nje, kričal nanjo, d kali vodo. In v isti isti „Obzora“ na prvi strani čkako slovenske naselbine za drugo praznujejo ob svojih narodnih domov, manjše od naše.“ „A mi, predna“ milwauška nase katero so zadnjih 25 let ultra-naprednjaki v Chicago Moskvo in bogve kam še, nes nima pokazati nišesar. Tako vzdihuje naš nebodiba, mesto da bi se oprlje metnega in koristnega dela.

S tem sem povedal lemenje. Nisem pooblaščen nikogar, ne zagovarjam nik. Vsakdo, ki trezno misli, b zdravil idejo skupnosti. mi se pridružimo onim, sprožili in pričeli to idejo ničevati. Pozdravimo skupni korak! Ostanite pa čani, da je velika večina stva z vami!

Joe Radelj.

Zabava Kluba št. 45 na 11 Waukegan, Ill. — Na 1. je bilo v tem listu pomotom ročano, da klub št. 45 JSZ čer 4. nov. priredi kartno jo, kajti to partijo je priregleško poslušajo soci. klub.

Soc. klub št. 45 priredi zabavo v soboto, dne 11. SND v dvorani št. 2, priče 8. zvečer. Uljudno vabim prijatelje in somišljenike, udeležijo v velikem števil danih bo več krasnih nag moške in ženske. Vsi pos bodo postreženi z okusnim grizkom. Vstopnina je le odrasle.

Anna Mahnich, tajnik

Domača zabava Milwaukee, Wis. — Tuk socialistični klub št. 37 JS redi domačo zabavo v soboto 11. novembra, v Sostari prostorih na 539 So. 6th st. Bruce st.

To bo prva naša letošn senska zabava te vrste, za pričakujemo obile udeležbo. Uljudno vabim v imenu vse, ki z nami čutijo, da se ležijo naše domače zabave likem številu, tako da si bo bova blagajna malo spet o glia. Klubove članice bodo ga za dobro postrežbo, člani vrstno pijačo, godec pa za muziko.

Na svidenje v soboto v Milwaukee, Wis. „Dop ka“: — Zahteva se podi številka društva.

LISTNICA UREDNIŠTVA

Sladkorni pravilnik pozabil na kulije

"New deal" se izognil delavcem na polju sladkorne pese. Tudi tovarniški delavci niso dosti dobili s pravilnikom

Washington. — Med največje "novega deala" spada pravilnik sladkorne industrije, kateri je podpisal predsednik Roosevelt zadnji teden. Delavci na polju sladkorne pese, ki so med najbolj izkoriščani delavskimi kategorijami, so popolnoma pozabljeni v tem pravilniku, delavci v sladkornih tovarnah in v uradih sladkorne drobtinice.

Modrijani, ki so sestavljali ta pravilnik, so se zedinili, da je pravi način delavcem na poljih sladkorne pese "preveč komplikiran". Sklenili so, da ti delavci ne spadajo v industrijsko kategorijo, marveč v poljedelsko kategorijo, kar pomeni, da jim pokaže administracija, da jim pokaže "new deal". AAA ali poljedelska administracija novih dealerjev se s tem noče niti slisati.

Na polju sladkorne pese delajo milijoni mehiški delavci, ki s svojimi družinami vred zaslužijo v najboljših slučajih manj kot deset dolarjev na leto. Žive v barakah in otroci poznajo šolo le v tih trenutkih. V zadnjih par letih živijo v takih razmerah, da so odvisni od klub delu tudi od vladne pomoči, kar pomeni, da vlada subsidira nizke plače.

Za delavce v sladkornih tovarnah in v uradih je minimalna plača 32 in pol centa na uro, maksimalni delovnik pa od 40 do 56 ur na teden! Delovnik 56 ur sme trajati skozi tri mesece v letu, to so tovarne najbolj zaposlene. To lastni izjavi bo sladkorni pravilnik stal le okrog milijona na leto, ker bo banke zaposili do sedem tisoč delavcev več. Plač ta pravilnik ni zvišal.

Na drugi strani pa sladkorni korporacije dobe letno od konzumentov okrog pol milijarde kot dodatek uvozne carine. Pol milijarde dobe radi tega, da lahko izkoriščajo delavce na polju sladkorne pese in tudi v tovarnah.

Zdržitev dveh unij padla v vodo

Prešli so jo voditelji klubov, ki so inaktivni, da mora nova unija zaposliti milijone raketirja

New York. — Delavci v sladkorni in klubovski industriji, kjer dela 50.000 oseb, bodo še nekaj let v središču boje, ker je združitev dveh unij padlo v vodo pred spojitvijo.

Zdržiti sta se nameravali Hat, Cap and Millinery Workers unija in United Hatters of North America unija in se v ta namen tudi že sešli na izrednih konvencijah, Millinery Workers na svoji in United Hatters na svoji konvenciji. Formalna združitev bi se imela izvršiti na skupni konvenciji obeh organizacij pod predsedništvom Williama Greena od Ameriške delavske federacije. Skupna konvencija naj bi v skladu s dogovorom ratificirala nove unije, katera so izšli pred konvencijama voditelji obeh organizacij. Izvolila bi tudi uradnike.

izključitvi šel v službo podjetnikov, kjer se je odprto boril proti uniji. S tem je bilo združenje obeh organizacij zaenkrat preprečeno.

Max Zaritaky, predsednik Millinery Workers unije, pravi, da niso odgovorni za to izjalovitev voditelji United Hatters unije, ker se niso držali dogovora in preblufali delegate, da se je konvencija potegnila za bivšega raketirskega poslovnega agenta.

O tej združitvi je poročala konvencija ADF tudi njena eksekutiva, ki je organiziranim delavcem v tej industriji čestitala. Zaritaky pravi, da je bila preprečitev združenja le začasna, ker bodo delavci v obeh organizacijah nadaljevali s kampanjo za spojitve v eno unijo. In dokler do tega ne pride, bodo delavci obeh organizacij še trpeli vsled jurisdikcijskih bojev, ki so v dobri meri odgovorni za poslabšanje razmer v tej industriji v zadnjih letih.

Poražena Tammany se jezi na Roosevelta

New York. — Poražena demokratska politična mašina Tammany Hall, ki je pri prvih volitvah zadnji torek izgubila kontrolo nad mestom New Yorkom, je naperila svoj srd proti predsedniku Rooseveltu in njegovim glavnim podpornikom, ki so ji obrnili hrbet v tej borbi. Voditelji tammanitske mašine so zlasti jezni na postnega tajnika Jamesa A. Farleyja, ki je agiral za neodvisnega demokrata McKeeja, toda poržena sta bila oba, tammanitski in neodvisni demokrat. Za Rooseveltovo administracijo je to prvi večji poraz po enem letu.

Zlato spet podraženo

Washington, D. C. — Vlada je v sredo podražila novoproducirano zlato na \$33.15 unco. Ameriški dolar je s tem padel v Evropi na okrog 63c svoje prejšnje vrednosti v zlatu.

Federacija naskočila veliko tvrdo

Pričela je s kampanjo za organiziranje delavcev bogate Proctor & Gamble družbe. V milu so veliki profiti

Cincinnati, O. — (FP) — Ofenziva organiziranega delavstva proti kompanijskim unijam je dosegla tudi Proctor & Gamble kompanijo, ki ima v tem mestu velike tovarne za milo in milne praške znamke P & G ter je znana radi svojega "welfare" kapitalizma.

V zadnjem mesecu je zatonila najstarejša kompanijska unija Rockefellerjevih interesov v Coloradu in na begu so tudi kompanijske unije na železnicah. Z organiziranjem Soap Workers unije po Ameriški delavski federaciji v Cincinnatiju se je pričela kampanja tudi proti "welfare" kapitalizmu te družbe, ki ji je prinesel proste publicitete vredne milijone dolarjev.

Soap Workers unija ima federalni čarter in bo skušala organizirati tisoče delavcev pri tej družbi. Družba je dobila dolge kolone proste publicitete, ker se je ponašala, da je stabilizirala produkcijo in slehernemu delavcu garantirala delo — do krize — ter z njimi delila profite. Zaslovela je kot vzor delodajalca.

Njena "zadovoljna družina", kakor naziva svojo welfare skemo, pa ni več tako vesela in zadovoljna kakor je bila pred leti. Vsaj ne kolikor se to tiče delavcev, katerim bolj in bolj postaja jasno, da je "dobrodelnost" družbe le skema za čim večje profite.

In profite dela družba velikanske. Zadnje poslovno leto, ki se je končalo julija 1933, jih je imela \$10,811,325, v zadnjih devetih letih pa so delničarji prejeli \$126,081,019.

Med delničarji so tudi delavci, kar je steber welfare kapitalizma.

Niso sicer vsi in tudi njih delnice ne znašajo velike sume. Tisti, ki so postali "kapitalisti", prejema manjšo plačo kakor "nekapitalisti", v zameno pa koncem leta dobe nekaj "bonusa". "Kapitalisti" prejema po \$16.34 tedenske plače in koncem leta pa 8c "bonusa" na dolar zaslužka; pred krizo je ta "bonus" znašal 20 centov. "Nekapitalisti" pa imajo \$17.20 tedenske plače brez "bonusa".

Električarji, parnocepci in delavci drugih strok, ki so zaposleni pri vzdrževalnem delu, prejema po 60 centov na uro, unijska lestvica za te stroke pa je \$1.20.

Delavci imajo tudi svoj tovarniški odbor ali "conference committee", ki je svoje vrste kompanijska unija. Teoretično ta odbor zastopa delavske interese pri upravi, faktično pa ne pomeni nič. Med tem odborom in upravo se od časa do časa res vrše konference, na katerih pa vedno zmaga želja družbe, kakor je navada v vseh slučajih kompanijskih unij.

Nova žrtve zastrupljenja z radijem

Umrla je 22. delavka, ki so se zastrupile pri delu v tovarni

East Orange, N. J. — Te dni je umrla miss Grace Fryer, 22. žrtev radijskega zastrupljenja pri U. S. Radium korporaciji. Kot ostale žrtve, ki so pred več leti s svojo tožbo vzbudile veliko zanimanje po vsej deželi, je tudi mlada miss Fryer trohnela pri živem telesu radi zastrupljenja z radijem, proti kateremu je zdravniška veda danes brez vsake moči.

Delavke so se zastrupile pri barvanju kazalnih ploščic za ure. Na sodniji, kjer so družbo tožile za odškodnino, so dokazale, da so bile prisiljene močiti radijske čopiče z jezikom in se pri tem nalezle strupa. Radij

Slovenska Narodna

Ustanovljena 9. aprila 1904

Podporna Jednota

Inkorp. 17. Junija 1907
v državi Illinois

2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill. Tel. Rockwell 4904

GLAVNI ODBOR S. N. P. J.
UPRAVNI ODBEK:
VINCENT CAINKAR, predsednik... 2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
FRED A. VIDER, gl. tajnik... 2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
LAWRENCE GRADISHEK, taj. bol. odd. 2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
JOHN VOGRICH, gl. blagajnik... 2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
PILIP GODINA, upravitelj glasila... 2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
JOHN MOLEK, urednik glasila... 2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

ODBORNICI:
FRANK SOMRAK, prvi podpredsednik... 990 E. 74th St., Cleveland, O.
JOHN E. LOKAR JR., drugi podpredsednik... 1198 E. 170th St., Cleveland, O.

GOSPODARSKI ODBEK:
MATH PETROVICH, predsednik... 505 E. 140th St., Cleveland, O.
ANTHONY CVETKOVICH... 983 Seneca Ave., Brooklyn, N. Y.
JOHN OLIP... 149 S. Prospect Ave., Clarendon Hills, Ill.

POROTNI ODBEK:
JOHN GORŠEK, predsednik... 414 W. Hay St., Springfield, Ill.
ANTON ŠULAR... Box 27, Arma, Kana.
JOHN TRČELJ... Box 287, Strabane, Pa.
FRANK PODBOJ... Box 61, Parkhill, Pa.
FRANK BARBICH... 18010 Parkgrove Ave., Cleveland, O.

NADZORNI ODBEK:
FRANK ZAITZ, predsednik... 3629 W. 20th St., Chicago, Ill.
FRED MALGAI... 25 Central Park, Peru, Ill.
JACOB AMBROZICH... 418 Pierce St., Eveleth, Minn.

POZOR!—Korrespondenca s glavnim odborom, ki deluje v gl. uradu, se vrši tako: VSA PISMA, ki se nanašajo na posle gl. predsednika, naj se naslovijo na predsedniško pisarno, ki se nahaja v uradu, ki se tiče gl. upravnega odbora in jednote volite, naj se pošljejo na gl. tajništvo. Vse ostale, ki se tičejo gl. tajništva, naj se pošljejo na gl. blagajništvo. Vse ostale, ki se tičejo gl. blagajništva, naj se pošljejo na blagajništvo. VSE PRITOŽBE glede poslovanja v gl. upravnem odboru naj se pošljejo Franku Zajcu, predsedniku nadzornega odbora. VSI PRISPEVI na gl. porotni odbor se naj pošljejo na John Goršeka, predsednika porotnega odbora. VSI DOPISI in drugi spisi, nanašajoči na spisek, naročila in spisek vse, kar je v središču gl. jednote, naj se pošljejo na "PROSVETO", 2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill. NOTE: Correspondence with the Supreme Office should be addressed as follows: Communications for the supreme president should be addressed to him. All remittances of money and business concerning lodges and members other than such benefit should be addressed to the secretary's office. Matters of such benefit should be addressed to the assistant secretary. Financial matters under the jurisdiction of the treasurer's office should be taken up with him.

pa je zdravju škodljiv tudi, če ne pride v dotiko s telesom in je bila družba prisiljena zapreti vrata.

Žrtve so pred petimi leti tožile družbo za večjo odškodnino. Prišlo pa je do pobotanja izven sodišča, ko jim je družba dala po deset tisoč dolarjev odškodnine in do smrtne letno penzijo po \$600. Družba je prišla na ta način jako poceni in zagato, ker ji penziji ni bilo treba dolgo plačevati. Od 24 zastrupljenih delavk sta živi le še dve, ampak tudi njima so dnevi šteti.

Nagrada za prijetje linčarjev
New York. — Civil Liberties unija je razpisala tisoč dolarjev nagrade za prijetje in obtožbo kateregakoli linčarjev, ki so v Marylandu umorili zamorca Georgea Armwooda. Unija upa, da bo na ta način odprla usta prič, ki bi drugače ne hotele riskirati izpovedi. Tudi pravi, da se oblasti ne zanimajo za prijetje linčarjev, da bi to ne smelo delati posebnih težkoč, ker se je linčanje izvršilo pri belem dnevu.

DRAG TOBAK?

VEDNO najfinejši tobak
VEDNO najfinejša izdelava
VEDNO Luckies ugajajo!

Za sto milijonov dolarjev vrednosti zrelih finih vrst turškega in domačega tobaka imajo spravljenega izdelovalci Lucky Strike

V finih skladiščih kakor je to — odprtih rahlim južnim sapam — se ogromna zaloga izbranih vrst turškega in domačega tobaka stara in meči. 27 različnih vrst tobaka, "Sweetest Pridelka" — kajti nič drugega kot najboljšje se uporabljajo, da se napravi Luckies tako okrogle, tako trdne, tako dobro napolnjene — brez zrahljanih koncev. Zato so Luckies vedno tako mile in rahle.

"It's toasted"

BA ZASCITO GELA — ZA BOLJSI OKUS

